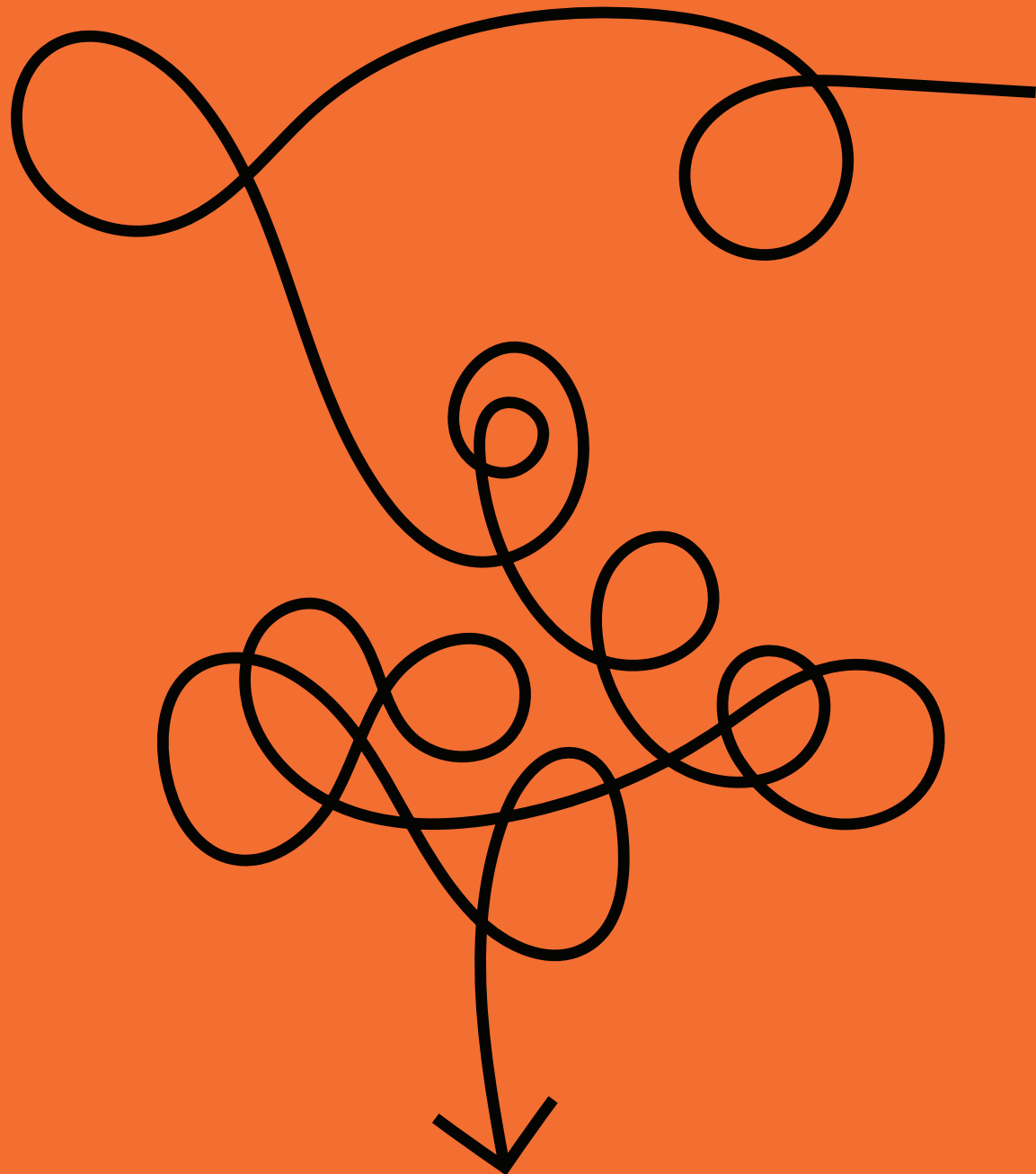

**Höjda
inkomstkrav på
arbetskrafts-
invandring blir
dyrt för Sverige.**

Innehåll

Förord och sammanfattning	2
1. Inledning	3
Arbetskraftsinvandringen tjänar Sverige väl	3
Politiska partier kräver åtstramningar	4
2. Höjda inkomstkrav stryker arbetskraftsinvandringen	5
Dataunderlaget	5
IT, Ingenjörssyrken och besöksnäring dominerar	6
Stor lönespridning	6
Hälften förlorar arbetstillståndet	7
Besöksnäring och hemservice skulle drabbas hårt	7
Konsekvenser även för hantverk, vård och omsorg	8
Skola och utbildning berörs	10
Ingenjörer och IT drabbas också	10
Referenser	12

Förord och sammanfattning

Varje år kommer drygt 20 000 personer till Sverige från länder utanför EU för att arbeta. Den stora majoriteten av arbetskraftsinvandarna arbetar inom bristyrken. De flesta stannar i Sverige högst ett par år och arbetar under hela sin vistelse här. Arbetskraftsinvandringen är lönsam för Sverige och bidrar varje år med 34 miljarder kronor i ökad BNP och 12 miljarder kronor i extra skatteintäkter.

Trots detta har kritiken mot regelverket ökat de senaste åren och flera förslag har lagts fram om att minska möjligheterna att komma hit och arbeta. En av de åtstramningar som föreslagits är att hindra arbetskraftsinvandring till enklare yrken genom att kraftigt höja inkomstkravet för arbetstillstånd. Förslag har lagts om att höja gränsen till medianinkomsten på arbetsmarknaden –31 700 kr i månaden 2019 – eller ännu högre.

I denna rapport, som bygger på specialbeställd statistik från SCB över arbetskraftsinvandrarers yrken och löner 2019, visar Almega att ett krav på en månadslön på 31 700 kronor i månaden för arbetstillstånd skulle få drastiska konsekvenser för arbetskraftsinvandringen. Drygt hälften av de arbetskraftsinvandrare som arbetade i Sverige 2019 – 12 700 personer – skulle förlora sina arbetstillstånd. Kravet skulle slå hårt mot tjänstebranscher och inte bara mot yrken som kräver kort utbildning utan även mot mer kvalificerade yrken.

Konsekvenserna skulle vara omfattande för flera av de tjänstebranscher som litar till arbetskraftsinvandring för att fylla luckor i leden. Bland hotell och restauranger skulle i princip alla arbetskraftsinvandrare förlora sina arbetstillstånd. Hälften av dem är kockar, ett stort bristyrke. Även inom hemservice och städning skulle arbetskraftsinvandringen upphöra.

Inom vård och omsorg skulle tre av fyra arbetskraftsinvandrare förlora sina arbetstillstånd, främst skötare, undersköterskor och personliga assistenter. Inom hantverk och bygg skulle nästan två av tre arbetskraftsinvandrare förlora sitt arbetstillstånd. Bland dem anställda inom flera bristyrken. Även högt kvalificerade branscher kommer att drabbas. Även om genomsnittslönerna bland ingenjörer, experter inom IT är relativt höga så är ingångslönerna för yngre personer lägre. Var sjunde arbetskraftsinvandrare inom dessa yrken skulle inte klara ett inkomstkrav på 31 700 kr. Närmare 500 ingenjörer och över 700 IT-arkitekter och systemutvecklare skulle förlora sina arbetstillstånd.

Rapporten har författats av Patrick Joyce, chefekonom på Almega, och Johannes Nathell, näringspolitisk expert på Almega.

Stockholm september 2021

Andreas Åström, Näringspolitisk chef, Almega

1. Inledning

Arbetskraftsinvandringen tjänar Sverige väl

Sverige har sedan 2008 haft ett öppet system för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU/EES. Till skillnad från övriga EU-länder, som begränsar arbetskraftsinvandringen med hjälp av yrkeslistor eller höga lönekrav, tillåter Sverige alla att komma och arbeta inom samtliga yrken så länge de har ett erbjudande om arbete där lön och andra villkor motsvarar svenska kollektivavtal eller svensk praxis inom yrket. Arbetskraftsinvandrare får arbeta deltid så länge de kan försörja sig själva. För egen försörjning räcker det med en inkomst över gränsen för ekonomiskt bistånd.¹ Sverige tillåter även asylsökande som fått avslag på sin ansökan att stanna i Sverige som arbetskraftsinvandrare om de blivit erbjudna ett varaktigt arbete.²

Det fria systemet för arbetskraftsinvandring har tjänat Sverige väl.

Arbetskraftsinvandringen höjer Sveriges BNP med 0,7 procent om året. År 2018 bidrog den med 34 miljarder kronor i ökad BNP och 12 miljarder kronor i ökade skatteintäkter.³ Även arbetskraftsinvandrare som arbetar inom lägre avlönade yrken och har medföljande ger ett överskott till den offentliga sektorn varje år.⁴

Arbetsstillstånd kan ges till alla yrken men de flesta arbetskraftsinvandrare arbetar där det är brist på arbetskraft. År 2018 beviljades 85 procent av arbetsstillstånden till bristyrken.⁵

Arbetskraftsinvandrare försörjer sig själva. De som tar med sig anhöriga försörjer även dem. Under 2018 tog 0,2 procent av arbetskraftsinvandrarna – 19 personer – emot ekonomiskt bistånd någon gång.⁶

1 I dag krävs en inkomst på 13 000 kronor i månaden för egen försörjning. Ett utredningsförslag finns om att införa ett högre försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare som har medföljande anhöriga (SOU 2021:5).

2 Den asylsökande ska ha arbetat hos samma arbetsgivare i fyra månader och blivit erbjuden arbete i ytterligare tolv månader.

3 Svenskt Näringsliv (2019).

4 Almega (2021).

5 Joyce (2019).

6 Almega (2021). Genomsnittsbeloppet för de som fick ekonomiskt bistånd var 111 kronor.

OECD har granskat de svenska reglerna och hävdar att det byråkratiska systemet för arbetstillstånd är en tydlig fördel för Sverige i den internationella konkurrensen om kvalificerad arbetskraft.⁷

Politiska partier kräver åtstramningar

Systemet har kritiserats från vissa håll de senaste åren. En kritik har varit att arbetskraftsinvandring tar arbeten som annars kunde gå till de personer inom landet som idag står långt från arbetsmarknaden. Kritikerna hävdar också att regelverken inte alltid respekteras och att arbetskraftsinvandrare arbetar för löner som ligger under avtal eller praxis.

Olika politiska partier har föreslagit åtgärder för att strama åt arbetskraftsinvandringen. Bland annat har förslag lagts fram om att:

- Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet vill återinföra myndighetsprövningen av vilka yrken som ska vara tillåtna för arbetskraftsinvandring och enbart bevilja arbetstillstånd där det finns brist på arbetskraft.⁸
- Vänsterpartiet vill även att arbetstillstånd bara ska ges till heltidsanställda.⁹
- Moderaterna vill permanent undanta personlig assistans från arbetskraftsinvandring på grund av rapporterade regelbrott.¹⁰
- Moderaterna och Kristdemokraterna vill ta bort möjligheten för asylinvandrare att byta spår och söka arbetstillstånd.¹¹
- Moderaterna vill höja kravet på den månadsinkomst som krävs för arbetstillstånd till 31 700 kr i månaden, vilket är medianinkomsten på arbetsmarknaden. Kristdemokraterna vill höja gränsen till 35 000 kronor i månaden med undantag för bristyrken.¹²

De två mest långtgående förslagen är återinförandet av myndighetsprövningen och höjda inkomstkrav för arbetstillstånd.

Att återinföra myndighetsprövningen av arbetstillstånd kommer att försvåra arbetskraftsinvandringen avsevärt. Visserligen går redan idag 85 procent av arbetstillstånden till bristyrken men en myndighetsprövning med fackligt inflytande kommer med stor sannolikhet att bli ett byråkratiskt hinder som förlänger handläggningen av arbetstillstånd avsevärt. En myndighetsprövning kan användas för att neka arbetstillstånd till yrken där det finns brister i stora delar av landet men inte i hela.

Kraftigt höjda inkomstkrav skulle också bli ett dråpslag mot arbetskraftsinvandringen. I denna rapport har Almega analyserat effekterna av en höjning av inkomstkravet till medianinkomsten på arbetsmarknaden – 31 700 kronor i månaden.

⁷ OECD & Bertelsmann Stiftung (2019).

⁸ Socialdemokraterna (2020), Sverigedemokraterna (2020) och Vänsterpartiet (2019).

⁹ Vänsterpartiet (2019)

¹⁰ Moderaterna (2021)

¹¹ Moderaterna (2021) och Kristdemokraterna (2021)

¹² Moderaterna (2021) och Kristdemokraterna (2021).

2. Höjda inkomstkrav stryker arbetskraftsinvandringen

Dataunderlaget

Almega har låtit undersöka hur många av arbetskraftsinvandrarna som riskerar att förlora arbetstillstånd om inkomstkravet höjs. Undersökningen bygger på SCB:s register Stativ som innehåller uppgifter om alla personer som invandrat till Sverige. Registret innehåller bland annat uppgifter om invandringsorsak, anställningsstatus, yrke, arbetsinkomster med mera. Data finns årsvis från 1997 till och med 2019. Ur Stativ har Almega beställt data över yrke och arbetsinkomster för alla arbetskraftsinvandrare 2019, totalt 25 106 personer.

I undersökningen ingår personer som invandrat till Sverige för att arbeta från ett land utanför EU/EES och som vistats i landet hela 2019. För att enbart personer med arbetstillstånd ska ingå omfattas bara dem som invandrat efter den 1 jan 2015.¹³

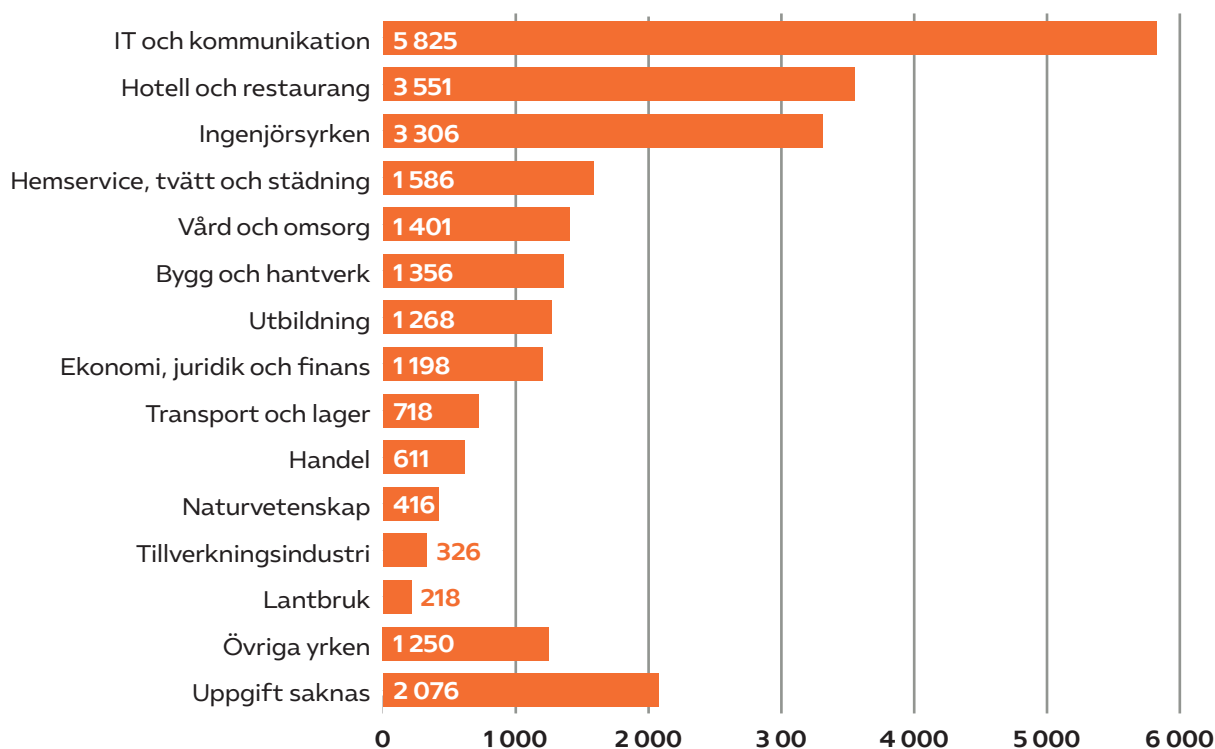
För att undvika personer som lämnat Sverige utan att ha blivit avregistrerade från folkbokföringen ingår bara personer som hade en registrerad arbetsinkomst under 2019.

¹³ Efter fyra år Sverige kan personen söka permanent uppehållstillstånd.

IT, Ingenjörssyrken och besöksnäring dominerar

IT och kommunikation var det i särklass största yrkesområdet med 23 procent av arbetskraftsinvandrarerna. Huvuddelen av dem var IT-arkitekter och systemutvecklare.

Diagram 1 Arbetskraftsinvandrare 2019 fördelade på yrkesgrupper

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar.

Hotell- och restaurangbranschen anställde 14 procent av arbetskraftsinvandrarerna, drygt hälften var köks- och restaurangbiträden medan övriga var kockar och kallskänkor.

13 procent av arbetskraftsinvandrarerna var ingenjörer eller tekniker, drygt hälften av dessa var civilingenjörer. Övriga var ingenjörer och tekniker med kortare utbildning.

Sex procent av arbetskraftsinvandrarerna arbetade inom städning och hemservice. Fem procent arbetade inom vård och omsorg, två tredjedelar av dem var personliga assistenter, biträden eller undersköterskor.

Stor lönespridning

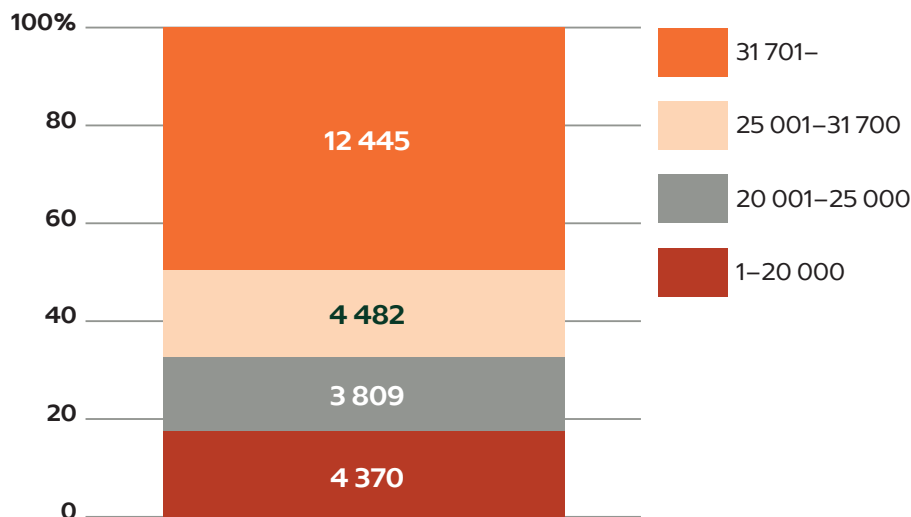
Arbetskraftsinvandrarerna är generellt inte lågavlönade. År 2019 tjänade nästan hälften av dem – 49,5 procent – mer än medianinkomsten på hela arbetsmarknaden – 31 700 kronor i månaden.¹⁴ Lönespridningen är dock stor. 32 procent av arbetskraftsinvandrarerna tjänade mindre än 25 000 kr i månaden jämfört med 17 procent bland alla på arbetsmarknaden.¹⁵

¹⁴ 49,5 procent av arbetskraftsinvandrarerna tjänade mer än 31 700 kronor i månaden över helåret 2019.

¹⁵ SCB (2021) samt egna beräkningar. [Genomsnittlig månadslön och lönespridning efter sektor, yrkesgrupp \(SSYK 2012\) och kön. År 2014 - 2020. PxWeb \(scb.se\)](#)

Förklaringen till den stora lönespridningen är att en stor del av arbetskraftsinvandarna arbetar inom välavlönade yrken som IT och Kommunikation medan en annan stor grupp arbetar inom serviceyrken där lönerna är betydligt lägre.

Diagram 2 Arbetskraftsinvandrare 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

Hälften förlorar arbetstillståndet

Som framgår av diagram 2 skulle ett krav på en månadsinkomst på 31 700 kronor leda till att drygt hälften av arbetskraftsinvandarna – 12 700 personer – förlorar sitt arbetstillstånd. En höjning till 20 000 kronor i månaden skulle innebära att nästan var femte arbetskraftsinvandare – 4 400 personer – inte får stanna i Sverige.

Konsekvenserna av höjda inkomstkrav skiljer sig dock betydligt mellan olika branscher. För servicetjänster där löneläget är lägre riskerar höjda inkomstkrav att strypa möjligheten till arbetskraftsinvandring.

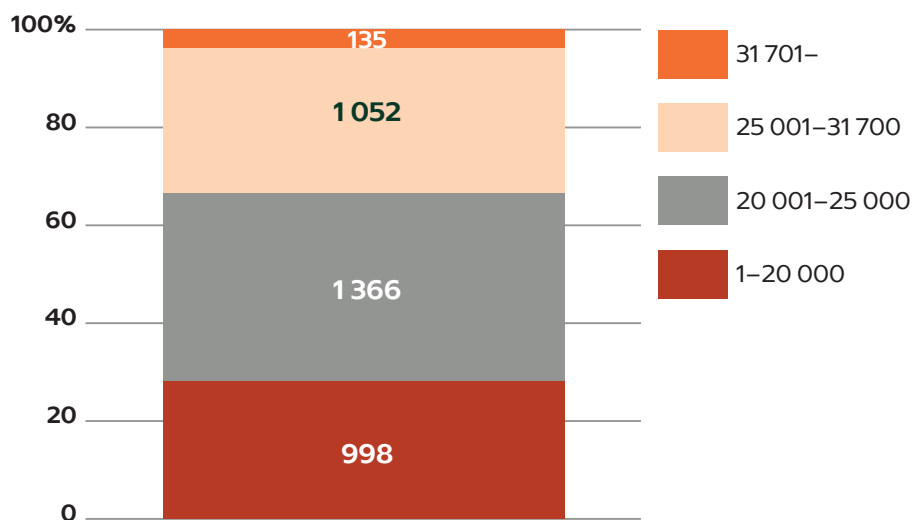
Besöksnäring och hemservice skulle drabbas hårt

Inom hotell och restaurang där drygt 3 500 arbetskraftsinvandrare arbetade 2019 skulle ett inkomstkrav på 31 700 kronor i månaden innebära att i princip alla arbetskraftsinvandare – 96 procent – skulle förlora sina arbetstillstånd.

Även ett inkomstkrav på 20 000 kronor i månaden skulle innebära att mer än var fjärde arbetskraftsinvandare inom branschen skulle behöva lämna landet. Var tredje köksbiträde skulle förlora sitt arbetstillstånd och var fjärde kock. Kock är ett av de yrken där de förväntas råda stor brist på arbetskraft under de närmaste fem åren enligt Arbetsförmedlingen.¹⁶

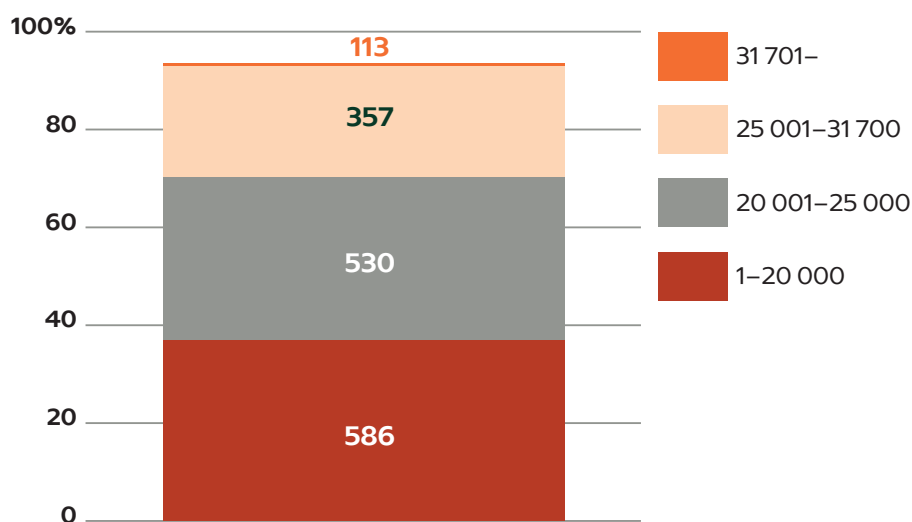
16 Arbetsförmedlingen (2021).

Diagram 3 Arbetskraftsinvandrare inom hotell och restaurang 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

Diagram 4 Arbetskraftsinvandrare inom hemservice, tvätt och städning 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

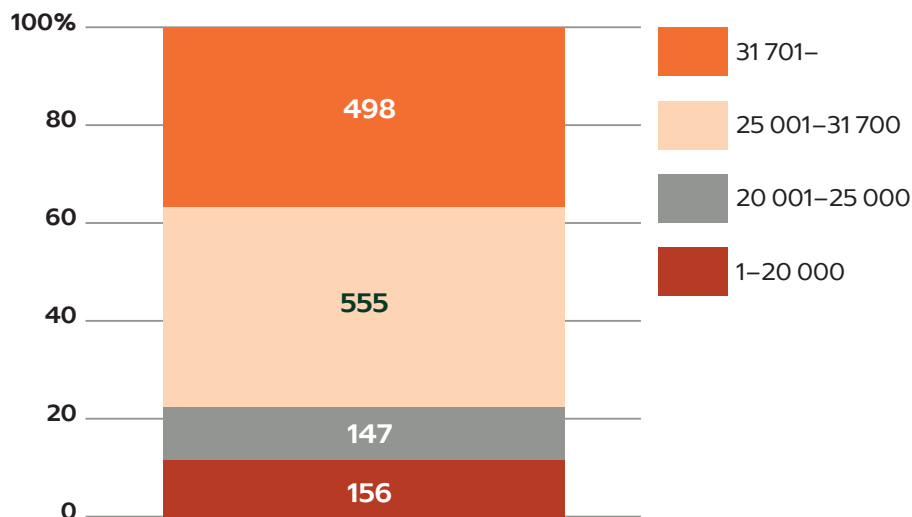
Inom hemservice, tvätt och städning där nästan 1 600 arbetskraftsinvandrare arbetar skulle 93 procent av dem förlora sina arbetstillstånd om inkomstkravet höjdes till 31 700 kr. Även ett inkomstkrav på 20 000 kr skulle innebära att var tredje arbetskraftsinvandrare var tvungen att lämna landet.

Konsekvenser även för hantverk, vård och omsorg

Inom bygg och hantverk där närmare 1 400 arbetskraftsinvandrare arbetar är löneläget högre än bland servicetjänster och 88 procent av arbetskraftsinvandarna skulle klara ett inkomstkrav på 20 000 kr i månaden. Om inkomstkravet skulle höjas ytterligare till 31 700 kronor i månaden skulle dock 63 procent av arbetskraftsinvandarna i branschen förlora sina arbets-

tillstånd. Bland dem finns närmare 400 snickare. Enligt Arbetsförmedlingen förväntas snickare vara ett bristyrke de närmaste fem åren.¹⁷

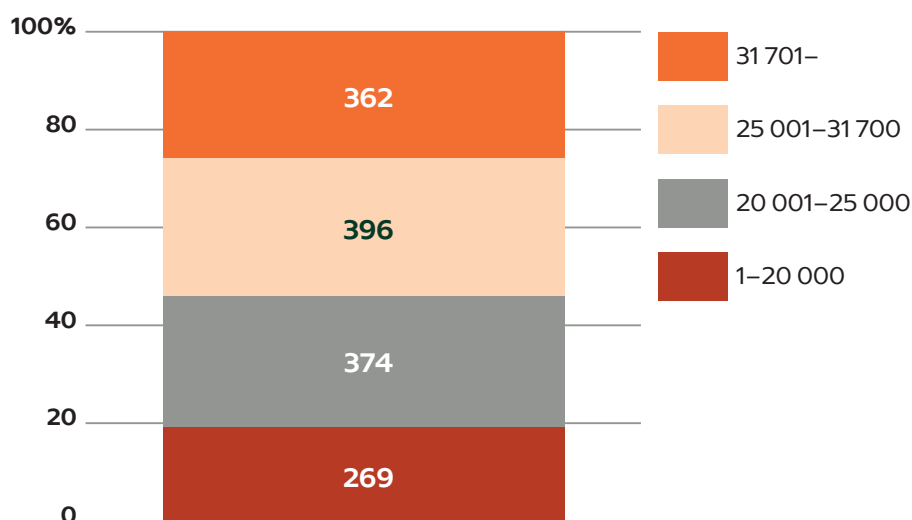
Diagram 5 Arbetskraftsinvandrare inom bygg och hantverk 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

Inom vård och omsorg, där 1 400 arbetskraftsinvandrare arbetar, tjänar 81 procent av dem mer än 20 000 kronor i månaden. Om inkomstkravet höjs till 31 700 kr i månaden skulle dock 74 procent av alla arbetskraftsinvandrare förlora sitt arbetstillstånd. Huvuddelen av dem skulle vara skötare, personliga assistenter och undersköterskor, även dessa yrken förväntas vara bristyrken framöver.¹⁸

Diagram 6 Arbetskraftsinvandrare inom vård och omsorg 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

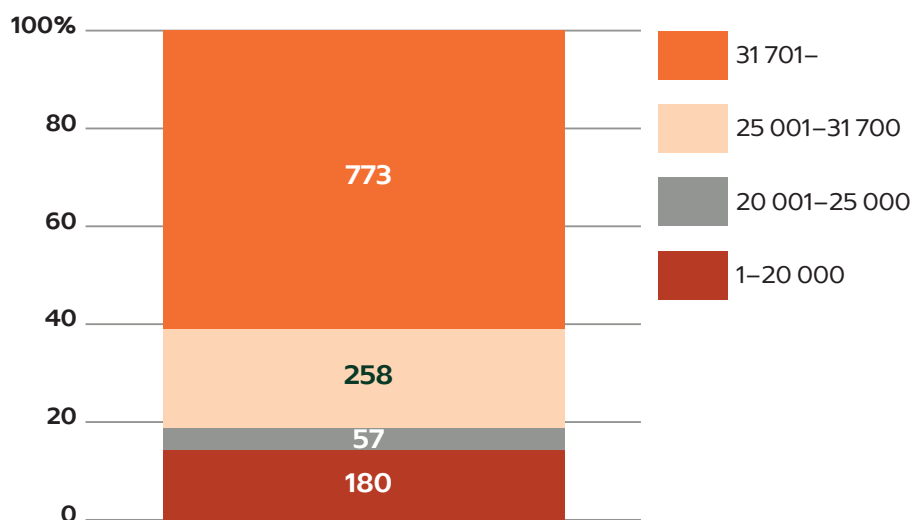
¹⁷ Arbetsförmedlingen (2021).

¹⁸ Arbetsförmedlingen (2021)

Skola och utbildning berörs

Inom utbildning arbetar närmare 1 300 arbetskraftsinvandrare, 86 procent av dem tjänar mer än 20 000 kronor i månaden. Om inkomstkravet höjs till 31 700 kronor i månaden skulle dock 39 procent av dem förlora sitt arbetstillstånd. I huvudsak är det fritidspedagoger och lärare inom förskola och grundskola som inte skulle klara inkomstkravet.

Diagram 7 Arbetskraftsinvandrare inom utbildning 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

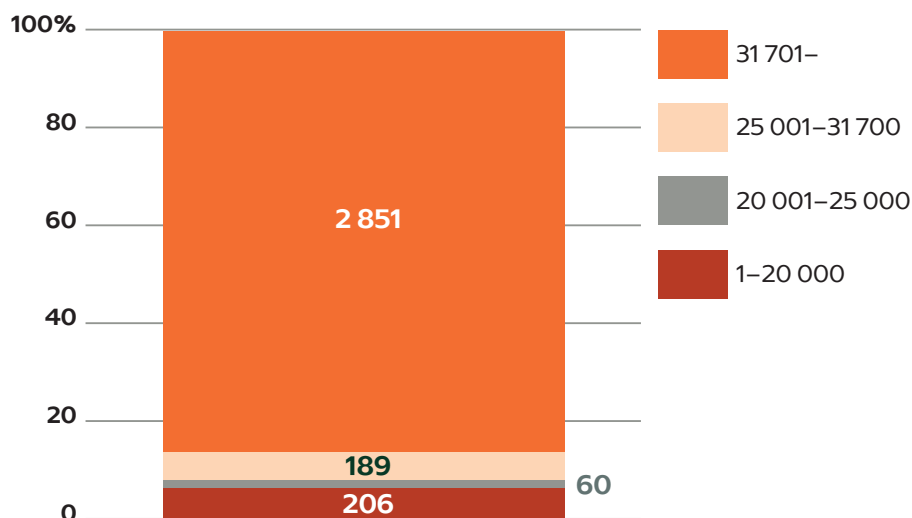
Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

Ingenjörer och IT drabbas också

Syftet med att kraftigt höja inkomstkraven för arbetskraftstillstånd är att arbetskraftsinvandring bara ska ske till kvalificerade yrken och branscher. De mest kvalificerade yrkesgrupperna bland arbetskraftsinvandrarerna skulle drabbas mindre av höjda inkomstkrav än andra yrken men ett stort antal arbetskraftsinvandrare riskerar att förlora sina arbetstillstånd även här.

2019 var 3 300 arbetskraftsinvandrare ingenjörer och 86 procent av dem tjänade mer än 31 700 kronor i månaden. Även om genomsnittslönen bland ingenjörer ligger långt över inkomstgränsen ovan så är begynnelselönen för högskoleingenjörer och tekniker lägre. Ett inkomstkrav på 31 700 kronor skulle innebära att 450 ingenjörer och tekniker inte skulle få behålla sina arbetstillstånd.

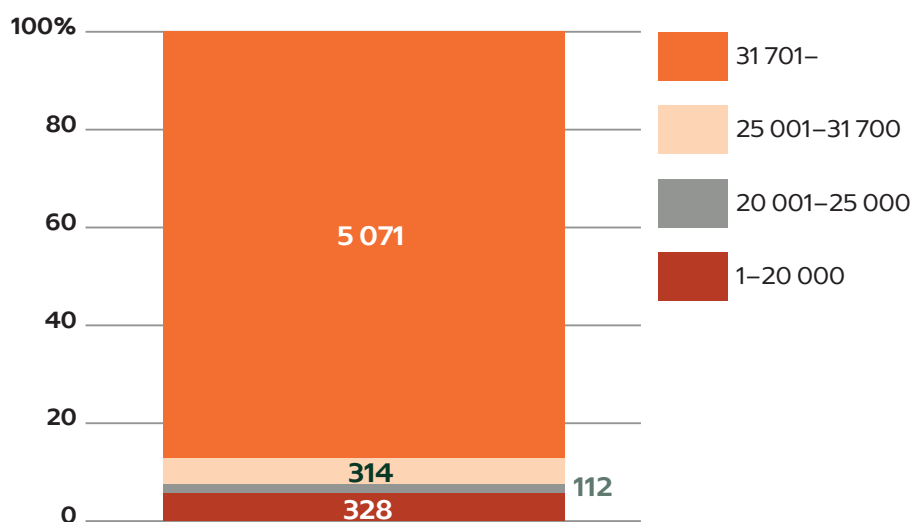
Diagram 8 Arbetskraftsinvandrare inom ingenjörsyrken 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

IT och kommunikation anställde drygt 5 800 arbetskraftsinvandrare 2019. 87 procent av dem tjänade mer än 31 700 kronor i månaden. Eftersom gruppen är stor så skulle 700 IT-arkitekter och systemutvecklare inte få behålla sina arbetstillstånd om inkomstkravet. Detta är yrken där bristen på kompetens är mycket stor.¹⁹

Diagram 9 Arbetskraftsinvandrare inom IT och kommunikation 2019 fördelade efter månadsinkomst, kronor

Källa: SCB Stativ samt egna beräkningar

¹⁹ Arbetsförmedlingen (2021).

Referenser

Almega (2021) Sveriges välfärd vinner på kompetensinvandring.

Arbetsförmedlingen (2021) Yrkesprognoser på ett till fem års sikt. Nedladdad 18 augusti 2021. [Hitta yrkesprognoser - Yrkesprognoser \(arbetsformedlingen.se\)](#)

Joyce (2019) Arbetskraftsinvandring – vägar framåt. Fores och Ratio.

Kristdemokraterna (2021) Politik – arbetskraftsinvandring. Hemsida nedladdad 11 augusti 2021. [Politik A - Ö arkiv - Kristdemokraterna](#)

Moderaterna (2021) Skärpta regler för arbetskraftsinvandring. PM, 2 februari 2021. [Mall utspels-pm \(moderaterna.se\)](#)

OECD & Bertelsmann Stiftung (2019). "How do OECD countries compare in their attractiveness for talented migrants?", Migration Policy Debates, No 19.

SCB (2021) Lönestrukturstatistik, nedladdad 2021-08-18. [Genomsnittlig månadslön och lönespridning efter sektor, yrkesgrupp \(SSYK 2012\) och kön. År 2014 - 2020. PxWeb \(scb.se\)](#)

Socialdemokraterna (2020) Politik, arbetskraftsinvandring. Hemsida nedladdad 11 augusti 2021. [Arbetskraftsinvandring | Socialdemokraterna](#)

SOU 2021:5 Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring. Delbetänkande från utredningen om arbetskraftsinvandring. [Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring, SOU 2021:5 \(gov.se\)](#)

Svenskt Näringsliv (2019) Det samhällsekonomiska värdet av arbetskraftsinvandring till Sverige under 2018.

Sverigedemokraterna (2020) Politik – arbetskraftsinvandring. Hemsida nedladdad 11 augusti 2021. [Arbetskraftsinvandring - Sverigedemokraterna \(sd.se\)](#)

Vänsterpartiet (2019) Ett rättvist system för arbetskraftsinvandring, 2 nov 2019. [Vänsterpartiet kräver ordning och reda kring arbetskraftsinvandring - Vänsterpartiet \(vansterpartiet.se\)](#)